

AUGUST 2019

Rettevejledning til eksamen i faget samfundsbeskrivelse B

1. år, økonomisk kandidateksamen

Besvarelsestid: 6 timer.

Opgaven skal besvares selvstændigt. Besvarelsen skal ske på dansk, men studerende kan uden særlig tilladelse svare på svensk eller norsk.

Tilladte hjælpemidler:

- Statistisk Tiårsoversigt 2018
- Befolkning og samfund
- Den offentlige sektor
- Danmarks økonomi siden 1980
- Handelspolitik, konkurrenceevne og udenrigsøkonomi
- Arbejdsmarkedspolitik
- Praktisk statistisk metode for økonomer
- Statens Låntagning og Gæld 2015 (bilag) og Statens Låntagning og Gæld 2018 (vedlagt)
- Danmarks Pengepolitik (vedlagt).
- Excel-ark med tabeller fra Statistisk 10-årsoversigt 2018 (vedlagt).

Generelle bemærkninger til alle tre delopgaver

- Af formålet med SAMF B fremgår blandt andet, at den studerende skal kunne udarbejde en rapport om et samfundsbeskrivende emne med angivelse af de statistiske begreber, herunder definitoriske forskelle, med såvel en beskrivende del som en forklarende del, herunder en klar sammenhæng mellem de to dele, samt fremstille besvarelsen i et klart og forståeligt sprog med en passende opstilling af tabeller og figurer.
- Af formålet med faget fremgår også, at den studerende skal kunne anvende regnearksprogrammet Excel i opgaveløsningen, herunder foretage vækstbidragsberegninger, ændringsberegninger samt udarbejde forskellige figurer søjlediagrammer, kurvediagrammer.
- Såfremt de fem krav til figurer og tabeller ikke overholdes, skal det trække meget ned.
- Definitioner for de data, som skal beskrives, skal medtages, ellers trækker det ned.
- Det skal trække ned, såfremt besvarelsen ikke fremstiller beskrivelsen i spørgsmål 1 systematisk og overskueligt, bl.a. ved at sondre mellem udviklingen set over hele perioden, en opdeling i relevante delperioder og fremhævelse af særlige udsving.
- Beskrivelserne af de enkelte komponenter skal fange de overordnede tendenser, ende- og vendepunkter samt evt. bestemte interessante observationer og beskrive udviklingen i de enkelte komponenter i relation til de øvrige. Det trækker ned, såfremt en studerende forfalder til lange ureflekterede beskrivelser af data.
- Særligt vedr. spørgsmål 2 i de tre delopgaver gælder, at en endeløs opremsning af fx politiske forklaringsfaktorer eller en henvisning til en konjunkturudvikling uden kobling til beskrivelsen af et bestemt nøgletal, og hvad den enkelte faktor betyder for denne, skal trække meget ned.
- De enkelte forklaringer skal så vidt muligt understøttes af data fra Statistisk Tiårsoversigt 2018 (STO). Såfremt der ikke understøttes af data, skal det trække ned.
- I forbindelse med alle spørgsmål skal anvendte kilde anføres, med angivelse af sidetal. Manglende dokumentation af forklaringer, fx opgivelse af kilde, trækker ned.
- De centrale figurer og tabeller skal fremgå af hovedteksten og må ikke blot være i bilag, såfremt det er tilfældet, så trækker det ned.

Delopgave A

- 1. Beskriv udviklingen i to udvalgte offentlige realøkonomiske udgifter for så lang en periode som muligt på baggrund af data i Tiårsoversigt 2018. Beskrivelsen skal indeholde mindst en figur. Beskrivelsen skal derudover også indeholde en figur, som viser fordelingen af de offentlige løbende overførsler på de funktionelle udgifter i 2013. TIP: Find krydsfordeling i pensumbog.**
- 2. Forklar baggrunden for ovennævnte udvikling i spørgsmål 1 i samme periode.**

Af formålsbeskrivelsen fremgår, at den studerende skal kunne redegøre for definitionerne på den offentlig forvaltning og service. Den studerende skal også kunne redegøre for formålet med samt centrale begreber i den realøkonomiske fordeling. Den studerende skal kunne forklare udviklingen i den offentlige forvaltning og services fordringserhvervelse, netto.

Pensum er primært: Statistisk Tiårsoversigt (STO) og Den offentlige sektor (DOS).

Spørgsmål A.1 Beskrivelse af udviklingen

Data og forbehold

- Ifølge STO s. 189 viser den realøkonomiske fordeling bl.a. de offentlige udgifter opgjort på aktiviteter efter, hvordan allokeringen af ressourcer i økonomien påvirkes. Det vil sige om der er tale om opgaver, hvor udgifterne bruges til køb af (produktion af) varer og tjenester (G) eller investeringer (del af I). Eller om der er tale om (omfordelende) overførsler, hvor der ikke er nogen "offentlig produktion".
- Opgørelsen af den realøkonomiske fordeling er foreløbig for 2015-2017, hvilket der bør tages forbehold for, da data i beskrivelsen fremadrettet kan blive ændret. Der skal også tages forbehold for, at andre data kan være foreløbige opgørelser, herunder også for de primære forklaringer på udviklingen.
- Der skal tages forbehold for de kilder, hvor data er i årets priser, og dermed påvirket af den løbende pris- og lønudvikling. Visse af udgiftskomponenterne præsenteres også i faste priser, fx offentligt forbrug (STO s. 105) og indkomstoverførslerne til husholdninger (dog 2000-prisniveau, STO s. 140).
- Det skal trække meget ned, såfremt der ikke er en kort omtale af definitioner, data og forbehold svarende til ovenstående.

Beskrivelse

- Beskrivelsen skal som minimum tage udgangspunkt i data for to komponenter, jf. opgaveformuleringen, offentligt forbrug/evt. aflønning af ansatte og offentlige overførsler til husholdningerne. Overførsler skal også ses i lyset af, at beskrivelsen skal indeholde en figur vedr. overførsler fordelt på de funktionelle fordelinger, jf. neden for.
- Beskrivelsen skal dække hver komponent for sig og i forhold til hinanden. Såfremt det ikke er tilfældet, skal det trække meget ned.
- Der skal udarbejdes to figurer, jævnfør opgaveformuleringen.
- Den ene figur skal vise udviklingen i de to udvalgte udgifter fra den realøkonomiske fordeling. Såfremt det ikke er tilfældet, skal det trække meget ned.
- Udarbejdelsen af figuren skal som minimum tage udgangspunkt i data for to komponenter, jf. opgaveformuleringen, fx offentligt forbrug og offentlige overførsler til husholdningerne. Det kan også være valgt få andre relevante komponenter, fx aflønning af ansatte, idet det offentlige forbrug ikke fremgår direkte af den realøkonomiske fordeling. Det vigtigste er, at der er en god begrundelse for valget.
- Selve beskrivelsen skal som minimum omfatte niveauet i mia.kr., år-til-år-ændringen i en figur, tabel eller en supplerende skriftlig præsentation. Såfremt det ikke er tilfældet, skal det trække ned. Det trækker fx ned, såfremt der udelukkende er tale om brug af indekstal, eller det udelukkende er år-til-år ændringer, som er medtaget i beskrivelsen.
- I tabel A.1 vises niveau og udvikling og i tabel A2 vises realvæksten (pct. årlig vækst) i det offentlige forbrug og i indkomstoverførslerne. Når der er udarbejdet en tabel i rettevejledningen så skyldes det, at der er lettere at aflæse, når data skal kontrolleres efterfølgende..
- Den anden figur og beskrivelsen skal vise fordelingen af de offentlige løbende overførsler på de funktionelle udgifter i 2013. Såfremt der ikke er en figur, skal det trække meget ned.

Tabel A.1 Offentligt forbrug og indkomstoverførsler til husholdningerne i årets priser

Mia. kr.	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Offentligt forbrug	423	452	481	496	491	502	502	511	519	525	536
Indkomst-overførsler	263	269	291	316	325	334	343	348	352	355	360

Kilde: STO s. 105 og 140.

Tabel A.2 År-til-år-realændring i pct. for offentligt forbrug og indkomstoverførsler til husholdningerne

Mia. kr.	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Offentligt forbrug	1,2	3,3	3,0	1,6	-0,6	0,8	-0,1	1,9	1,1	0,3	1,2
Indkomst-overførsler		-1,2	7,2	6,1	-0,2	0,6	1,7	0,8	0,9	0,4	0,3

Kilde: STO s. 105 og 140. Anm.: offentligt forbrug (2010-kædede værdier) og indkomstoverførsler (2015-prisniveau, forbrugerprisindekset).

- Det offentlige forbrug (faste priser) kan opdeles i to perioder 2007-2010 (positiv realvækst) og 2011-2013 (lav/negativ realvækst). I 2014-2017 er væksten igen positiv.
- De samlede indkomstoverførsler til husholdningerne (i alt) falder fra 2007 til 2008, for så igen at stige meget i 2009 og 2010. Derefter en svag stigning over tid frem mod 2017.
- Fordelingen af de offentlige løbende overførsler på de funktionelle udgifter i 2013 viser, at socialbeskyttelse udgør ca. 329 mia.kr. svarende til langt den største andel på ca. 69 pct. af de løbende overførsler i alt. En anden større funktionel udgift er generelle offentlige tjenester med 75 mia.kr. svarende til ca. 16 pct. Det fremgår af DOS s. 60 (tabel 3.2).

Spørgsmål A.2 Forklaringer på udviklingen

Forklaringsdelen kan håndteres på flere måder. De enkelte udgiftsposter hver for sig. Der kan også tages udgangspunkt i de forskellige forklaringer fx konjunkturmæssige forklaringer, politiske/institutionelle forklaringer osv. Det vigtigste er, at alle beskrevne komponenter bliver forklaret. De primære forklaringer til udviklingen er institutionelle, demografiske, adfærdsmæssige og konjunkturmæssige forklaringer.

- De offentlige udgifter er først og fremmest påvirket af de forskellige konjunkturperioder, når der er tale om overførsler til husholdninger, hvorimod udgifter til offentligt forbrug ikke påvirkes i samme grad. Lavere udgifter under perioder med høj vækst (dagpenge/kontanthjælp) fx 2007 og igen 2014-2017, det modsatte under lavvækst fx 2008-2013.
- Udvikling i indkomstoverførsler. Indkomstoverførsler som dagpenge/kontanthjælp følger også konjunkturerne, hvilket gør de sociale overførsler under ét konjunkturafhængige. Derudover er indkomstoverførsler afhængige af demografien fx flere ældre (vokset med over 260.000 ældre over 65 år i perioden jf. STO s. 20 eller ST. s 47).
- Det er vigtigt, at besvarelsen påpeger, at det offentlige forbrug ikke omfatter den del af de offentlige udgifter, som består af indkomstoverførelser. Det bør trække meget ned, såfremt besvarelsen viser, at dette forhold har man ikke kendskab til/taget højde for.

Forklaringer på udviklingen i det offentlige forbrug

- Niveauet for det offentlige forbrug er primært politisk bestemt (institutionel), men påvirkes i praksis også af behovet for efterspørgslen efter de ydelser, der produceres i den offentlige sektor og dermed demografi og befolkningens adfærd.
- Antal beskæftigede i alt bør indgå i den generelle forklaring på udviklingen. Lønnen i det offentlige forbrug udgør ca. 62 pct. i 2017 jfr. ST s. 135.
- Demografi omhandler f.eks. antal af ældre og børn, fx antal 3-6-årige børn i forbindelse med forklaringer af det offentlige forbrug, som understøtter den udvalgte beskrivelse.
- Befolkningens adfærdsmændringer, fx andel af børn i dagpasning i forbindelse.
- Derudover kan der også peges på flere nye serviceydelser f.eks. nye behandlingsformer i sundhedsvæsenet båret frem af blandt andet teknologiske fremskridt.

Delopgave B

- 1. Beskriv udviklingen i beskæftigelsen og ledigheden for så lang en periode som muligt på baggrund af data i Tiårsoversigten. Beskrivelsen skal blandt andet indeholde en figur og en tabel, der hver for sig beskriver udviklingen.**
- 2. Forklar baggrunden for ovennævnte udvikling i spørgsmål 1 i samme periode.**

Af formålet fremgår, at den studerende skal kunne redegøre for arbejdsmarkedsstatistikkerne og deres grundbegreber, samt kunne forklare udviklingen i udvalgte arbejdsmarkedsstatistiske nøgletal.

Pensum er især: Statistisk Tiårsoversigt 2018 (STO), Arbejdsmarkedspolitik (AM) og Danmarks økonomi siden 1980 (DØS).

Af formålet fremgår, at den studerende skal kunne redegøre for arbejdsmarkedet funktionsmåde, arbejdsmarkedsstatistikkerne og deres grundbegreber, samt kunne forklare udviklingen i udvalgte arbejdsmarkedsstatistiske nøgletal.

Pensum er især Statistisk Tiårsoversigt og Arbejdsmarkedspolitik.

Spørgsmål B.1. Beskrivelse af udviklingen

Data og forbehold

- Beskæftigede er baseret på data fra Nationalregnskabet, 2007-2017. Der er tale om antal helårspersoner, det vil sige opgjort som beskæftigede i hele perioden. Derudover er tallene inkl. pendlere og beskæftigede på midlertidig orlov, jf. ST s. 181 og 117.
- Bruttoledige er nettoledige inkl. de jobklare aktiverede, jf. ST s. 42.
- Nationalregnskabsdata for beskæftigelsen er foreløbige for 2015-2017, hvilket der skal tages forbehold for, idet data i beskrivelsen kan ændre sig efterfølgende. Data er endelige for ledige, som er fra RAM. Selvom der er metodisk sammenhæng i opgørelserne, er der tale om to typer af data med hver deres statistiske definition, hvilket der bør tages et forbehold for.
- Der kan også benyttes RAS-statistik, hvor data findes fra 2004 til 2014. Såfremt dette er benyttet, så er det udelukkende data fra RAS som skal benyttes vedr. beskæftigede og arbejdsløse. Såfremt RAS-data for fx beskæftigelse er blandet med fx bruttoledighed fra

RAM, så skal det trække meget ned. Den centrale statistik til at registrere befolkningens tilknytning til arbejdsmarkedet er RAS-opgørelsen (Registrerede Arbejdsstyrkestatistik). Der er databrud mellem 2007 og 2008.

- Det skal trække meget ned, hvis der ikke er en omtale af definitioner, data og forbehold svarende til ovenstående, herunder betydningen af forbehold kan have for beskrivelsen.

Beskrivelse:

- Der skal udarbejdes en figur, jævnfør opgaveformuleringen, der viser relevante nøgletal, som forklarer udviklingen i beskæftigelsen og ledigheden. Såfremt det ikke er tilfældet, skal det trække meget ned. Udarbejdelsen af figur skal som minimum tage udgangspunkt i data for nettoledige, beskæftigede og alle på midlertidige arbejdsmarkedspolitiske foranstaltninger.
- Beskrivelsen skal som minimum omfatte niveauet i antal tusinder i en figur, tabel eller en supplerende skriftlig præsentation. Såfremt det ikke er tilfældet, skal det trække ned. Det trækker fx ned, såfremt der udelukkende er tale om brug af indekstal, eller det udelukkende er år-til-år ændringer, som er medtaget i beskrivelsen.
- Der skal udarbejdes en figur og en tabel, jævnfør opgaveformuleringen, der viser relevante nøgletal, som forklarer udviklingen i industriens beskæftigelse og eksport. Såfremt det ikke er tilfældet, skal det trække meget ned.
- Når der udelukkende er udarbejdet en tabel B1 i rettevejledningen så skyldes det, at der er lettere at aflæse, når data skal kontrolleres efterfølgende.
- Beskrivelsen skal som minimum omfatte niveauet i antal tusinder for beskæftigelsen og i mia.kr. for handelsbalancen komplementeret med år-til-år-ændringer samt andele i forhold til henholdsvis beskæftigelsen i alt og eksporten af varer og tjenester i alt i en figur, tabel eller en supplerende skriftlig præsentation. Hvis det ikke er tilfældet, skal det trække ned.
- Det trækker ned, såfremt der udelukkende gøres brug af indekstal, andele i pct. eller år-til-år ændringer i beskrivelsen.

Tabel B.1 Udviklingen på arbejdsmarkedet (tusind helårspersoner)

Tusind helårspersoner	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Beskæftigede	2.912	2.947	2.854	2.788	2.787	2.767	2.766	2.791	2.831	2.875	2.921
Bruttoledige		73	130	163	159	161	153	133	123	113	116
Beskæftigede		35	-93	-66	-1	-20	0	24	40	45	46
Ledige			57	33	-4	2	-8	-20	-10	-10	+3

Kilde: Statistisk Tiårsoversigt 2018 s. 42 og 126.

- Beskæftigelsen i alt vokser med ca. 35.000 personer fra 2007 (ca. 2.912.000 personer) til 2008 (ca. 2.947.000 personer). Fra 2008 til 2010 falder beskæftigelsen med ca. 150.000 personer fra ca. 2.947.000 personer til ca. 2.788.000 personer. Fra 2010 til 2013 falder beskæftigelsen kun lidt og i 2013-2017 stiger beskæftigelsen igen for i 2017 at være ca. 2.921.000 personer.

- Antal ledige er faldende fra 2007 til 2008, dog ikke lige så meget som beskæftigelsen stiger. Ledigheden stiger kraftigt fra 2008 til 2010 (163.000 ledige), dog heller ikke lige så meget som beskæftigelsen falder. Ledigheden er stabilt faldende i resten af perioden 2010-2016, dog svagt stigende fra 2016 til 2017, hvor ledigheden ender på ca. 116.000.

Spørgsmål B.2. Forklaringer på udviklingen

- Der er primært to forklaringer til udviklingen – konjunkturmæssige og institutionelle forklaringer. Det er vigtigt, at de studerende kobler de enkelte forklaringer til f.eks. udviklingen i beskæftigelsen samt hvordan forklaringen alt andet lige har påvirket udviklingen, således at forklaringerne ikke blot er en lang opremsning uden kobling til beskrivelsen.

Konjunkturmæssige forklaringer

- Der skal være særlig fokus på konjunkturudviklingen i perioden, hvilket tilstrækkeligt kan ske gennem den reale vækstrate i BNP, jævnfør ST s. 105. Relevansen af konjunkturudviklingen skal godtgøres, ved at give indtryk af forståelse for sammenhængen mellem udviklingen i ledighed/beskæftigelse og BNP. Det bør trække væsentligt ned, hvis BNP-udviklingen ikke kobles på ledighed og beskæftigelse. Højkonjunktoren før 2008 medførte stigende beskæftigelse og dermed faldende ledighed. Det modsatte gjorde sig gældende særligt i 2009, men også de efterfølgende år, hvor beskæftigelsen faldt og ledigheden steg. Fra 2014 igen vækst med stigende beskæftigelse og faldende ledighed.
- Det trækker lidt ned, såfremt den studerende ikke kommer ind på, at en så stor nedgang i BNP umiddelbart skulle tilsige en større stigning i ledigheden end vi rent faktisk så. Ikke mindst på grund af den såkaldte danske "Flexicurity-model" (Lad at afskedige folk mod til gengæld et relativt højt dagpengeniveau). Der kan peges på flere grunde til, at stigningen i ledigheden trods alt blev relativt behersket. En forklaring herpå er labour-hoarding, hvor virksomhederne ved begyndelsen af en nedgangsperiode ikke fyrer folk, men først venter og ser, om produktionsnedgangen er varig (Tilsvarende er beskæftigelsen forsinket i en konjunkturopgang). Rationalet er, at det er dyrt at oplære ny arbejdskraft. Endvidere har en stadig større andel af medarbejderne i de konkurrenceudsatte erhverv funktionærstatus (med længere opsigelsesvarsler), hvilket svækker den "danske model" i forhold til tidligere.

Institutionelle forklaringer

- Den studerende skal også omtale relevante arbejdsmarkedsreformer, som har påvirket ledighedstallet. I maj 2010 lavede man en genopretningspakke, der sænkede dagpengeperioden fra 4 til 2 år (ST s. 208), hvilket alt andet lige har nedbragt ledighedstallet.
- Endvidere kan skattereformernes bidrag til udviklingen af konjunkturerne inddrages i besvarelsen. Fx den ekspansive reformer i 2003/2004, der stimulerede forbruget og

produktionen i positiv retning, hvilket bidrog til faldende ledighed. Muligheden for at tage afdragsfrie lån (fra 2003) er en særskilt forklaring på den høje økonomiske vækst fra 2004 til 2007 med stigende beskæftigelse og faldende ledighed som resultat.

Demografiske forklaringer

- Der er en betydeligt indvandring (ophold til erhverv), jf. ST s. 26, i perioden samt pendling fx mellem Sverige og Danmark, jf. ST s. 46. Det er en blandt flere grunde til, at beskæftigelsen kunne stige betydeligt mere end ledigheden faldt i perioden 2005-2008 og omvendt efterfølgende og igen fra 2014 og frem.

Delopgave C

- 1. Beskriv udviklingen i eksport af varer til Japan, import af varer fra Japan, handelsbalancen for varer over for Japan for så lang en periode som muligt på baggrund af data i Tiårsoversigten. Beskrivelsen skal indeholde mindst en figur.**
- 2. Forklar baggrunden for ovennævnte udvikling i spørgsmål 1 i samme periode, herunder også en beskrivelse af Danmarks eksportformåen over for Japan i forhold til varer.**

Af formålet med SAMF B fremgår blandt andet, at den studerende skal have viden om og kunne udvælge relevante definitioner vedr. de udenrigsøkonomiske statistikker samt have viden om og kunne udvælge relevante forklaringer på udviklingen i udvalgte udenrigsøkonomiske nøgletal.

Pensum er primært: Statistisk Tiårsoversigt (STO) og Handelspolitik, konkurrenceevne og udenrigsøkonomi (HKU).

Spørgsmål A.1 Beskrivelsen af udviklingen

Data og forbehold

- Der skal tages forbehold for, at data vedr. udenrigshandlen med varer er foreløbige for 2017, hvilket betyder, at data i beskrivelsen fremadrettet kan blive ændret.
- Det skal også tages forbehold for, at importen af varer er opgjort i CIF og eksporten af varer i FOB. Det vil sige hhv. med og uden tjenesteydelser i form af fx fragt og forsikring.
- Data for udenrigshandlen med varer er i årets priser, hvilket der skal tages forbehold for, idet data er påvirket af den løbende pris- og lønudvikling.
- Det skal trække meget ned, såfremt der ikke er en kort omtale af definitioner, data og forbehold svarende til ovenstående.

Beskrivelse

- Der skal udarbejdes en figur, jævnfør opgaveformuleringen, der viser udviklingen i bruttoindtægter, bruttoudgifter og nettoindtægter. Hvis det ikke er tilfældet, skal det trække meget ned.
- Når der udelukkende er udarbejdet en tabel i rettevejledningen så skyldes det, at der er lettere at aflæse, når data skal kontrolleres efterfølgende.
- Beskrivelsen skal som minimum omfatte niveauet i mia.kr. komplementeret med år-til-år-ændringer i mia.kr. i en figur, tabel eller en supplerende skriftlig præsentation. Hvis det ikke er tilfældet, skal det trække ned.

- Det trækker ned, såfremt der udelukkende gøres brug af indekstal, andele i pct. (fx i forhold til samlet import eller eksport) eller år-til-år ændringer, som er medtaget i beskrivelsen.
- Nettoeksporten er en restsum (indtægter – udgifter), hvorfor data i samme tidsserie kan være både over og under nul. Det trækker meget ned at beregne procentvise ændringer på data, som er positive og negative eller blot er stærkt svingende, fordi det ikke kan bruges til noget.

Tabel C1 Import, eksport og nettoeksport af varer til Japan

Mia.kr.	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017*
Eksport	10,4	11,4	10,0	10,7	10,4	12,1	10,9	11,4	12,4	14,5	14,1
Import	3,9	3,4	2,3	2,2	2,9	2,5	2,1	2,3	2,7	2,8	2,8
Nettoeksport	6,5	8,1	7,8	8,4	7,6	9,6	8,9	9,1	9,7	11,7	11,3
År-til-år Ændring nettoeksport		1,6	-0,3	0,7	-0,9	2,0	-0,7	0,2	0,7	1,9	-0,3

Kilde: STO. s. 153 og 154.

- Eksporten af varer er generelt stigende i hele perioden fra 10,4 mia.kr. i 2007 til 14,1 mia.kr. i 2017 med henholdsvis 2009 og 2013 som undtagelser.
- Importen af varer er generelt faldende fra ca. 3,9 mia.kr. i 2007 til ca. 2,1 mia.kr. i 2013, hvorefter den stiger svagt til 2,8 mia.kr. i 2017
- Den dansk eksport af varer til Japan ligger niveaumæssigt klart over importen af varer fra Japan, hvor der også er en positiv nettoeksport i hele perioden 2007-2014. Nettoeksporten er stigende fra 6,5 mia.kr. til 11,3 mia.kr. i 2017 primært som følge af stigende eksport og en mindre import i perioden.
- I princippet er nettoeksporten endnu højere, idet importen er kunstig høj, fordi den er opgjort CIF, hvorimod eksporten er opgjort FOB.

Tabel C2 BNP-vækst i Japan og Danmark

Pct.	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Japan		-1,1	-5,4	4,2	-0,1	1,5	2,0	0,4	1,3	1,0	1,7
Danmark	0,9	-0,5	-4,9	1,9	1,3	0,2	0,9	1,6	1,6	2	2,2

Kilde: STO s. 181 og 105.

Spørgsmål C.2. forklaringer på udviklingen

- Der skal være særlig fokus på konjunkturudviklingen i perioden, hvilket som minimum skal beskrives ved den reale vækstrate i BNP. Relevansen af konjunkturudviklingen skal godtgøres, ved at give indtryk af forståelse for sammenhængen mellem udviklingen i BNP i Japan og efterspørgslen på eksporterede varer, men også sammenhængen mellem

udviklingen i BNP i Danmark og vareimporten skal omtales. Det skal trække væsentligt ned, hvis BNP-udviklingen i Danmark og Japan ikke omtales på en eller anden måde.

- Lavkonjunktoren frem til 2009 i Japan, jævnfør tabel C2, har ikke betydet et markant fald i eksporten, men dog et enkelt hop ned i 2009, som retter sig i 2010. Stigende eksport fra 2012 og frem, når den økonomiske vækst øges i Japan. Det er vigtigt, at forklaringerne på konjunkturudviklingen dokumenteres ved som minimum at henvise til STO s. 181.
- Jf. STO s. 105 var der højkonjunktur frem til 2008, hvor efter en lavkonjunktur indtræder, som følge ikke mindst af den finansielle krise i såvel udlandet som i Danmark, som er markant i 2009. Fra 2013 igen en højkonjunktur, hvor der skabes øget indkomst, som bevirker øget efterspørgsel på varer til privat forbrug. Efter 2013 er det dog ikke noget, som tydeligt afspejler sig i importen af varer fra Japan.
- Valutakursen mellem danske kroner og japanske yen har også en betydning. Generelt stigende valutakurs gør danske varer billigere i Japan, jf. STO s. 189. I 2013 falder valutakursen kraftigt, og danske varer bliver dyrere i Japan, hvilket også passer godt med en faldende eksport i dette år, selvom der er positiv økonomisk vækst i Japan i samme år.
- Der skal være en beskrivelse af Danmarks eksportformåen inden for varer overfor Japan med det relevante nøgletal samt fordele og ulemper ved at benytte data i Statistisk Tiårsoversigt til at analysere udviklingen i Danmarks eksportformåen (import fra Danmark/landets import i alt). Det skal tage udgangspunkt i STO s. 155, som også er vist i tabel C3, og HKU s. 74-77. Frem mod 2009 øges eksportformåen overfor Japan til ca. 0,40 pct., men efterfølgende falder den til 2013 (0,25 pct.), hvorefter den igen er stigende til 0,3 pct. i 2017.
- En ulempe er, at der er tale om et nulsumsspil, hvor nye lande automatisk fortrænger andelen til de lande, som allerede handler med det pågældende land. Et alternativ kan være at se på Danmarks eksportvækst over tid sammenlignet med andre lands tilsvarende eksportvækst over tid. Såfremt der ikke er en beskrivelse, kommentarer samt fordele/ulemper, så skal det trække meget ned, idet det fremgår af eksamensopgaven.

Tabel C3 Eksportformåen varer over for Japan

Pct.	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Antal	0,33	0,32	0,40	0,33	0,28	0,27	0,25	0,26	0,29	0,34	0,30

Kilde: STO s. 155.